

Textilní materiály a výzdobné techniky
(P. Mertová)

**Mezigenerační vlivy a proměny v
odívání naší rodiny**

Martina Hajná

Ústav evropské etnologie
Filozofická fakulta Masarykovy univerzity

OBSAH:

1. Úvod
2. Vzpomínky na matku a na babičku
3. Já a moje sestra. Minulost a současnost
4. Závěr
5. Přílohy

1. Úvod

V naší rodině vždy bylo mnoho žen, bohužel však tento počet klesal s přibývajícím věkem. Matka mého otce zemřela v roce 1991 a matka mé matky o dva roky později. Poté v roce 2000 podlehl krátké nemoci i moje matka. Proto moje vzpomínky na tyto ženy mého života jsou již jen z paměti či fotografií. I přesto se pokusím z těchto vzpomínek vytáhnout vše, co se dá.

2. Vzpomínky na matku a její matku.

Co si moje dětská duše pamatuje, moje matka v domácnosti chodila v silonových nebo plátěných zástěrách (viz foto 1). Také nosila volné pohodlné kalhoty. Na fotkách z matčina dětství je patrné, že starší sestry nosily kanafasové sukně, jako slušný oděv. (viz foto 2). Průřez vývojem, ovlivněným módou najdeme na fotkách č. 3, 4, 5. Vzhledem k tomu, že rodina pochází z venkova, hledělo se především na funkčnost. V pozdějších letech pak matka dbala na módu odívání oných 70.let.

Z otcova vyprávění vím, že dlouho naléhala na otce, aby ji koupil šicí stroj, aby nám mohla šít. Když se tak stalo, šila především potahy na postele, ale i nám - dětem - šila především kalhoty a bundy z barevného plátna. Vzpomínám si na tyrkysové kalhoty s gumíčkou kolem nártu.

Do města jezdila v riflích a nebo v plátěných či manšestrových kalhotkách. Nahoře mívala většinou nějakou halenku s knoflíčky, či tričko doplněné svetrem.

Vzhledem k tomu, že moje matka neměla příliš konfekční postavu a k tomu křečové žíly, tak odmítala nosit sukně. Upřednostňovala kalhoty. To se možná i promítlo do odívání mě samé i mojí sestry.

Co se týče babičky, ta žila v malé vsi Kúsky blízko Velkého Meziříčí. Žila tradičním životem ženy s hospodářstvím, lesem a loukou. Co moje paměť sahá, vybavuji si na nohou důchodky a nebo střevíce. Dále pak punčochy, na kterých nosila sukni, halenku se svetříkem a zástěru a nebo šaty. Také si velice dobře pamatuji, že jsem téměř nikdy neviděla babiččiny vlasy, neboť vždy nosila šátek. (viz foto 6) Byly to oné barevné šátky, které do našich zemí dorazili až s pozdější módou. Živě si vzpomínám na naši dětskou zábavu, kdy jsme se vsadili, že můj bratr se přestrojí za starou paní a musí projít celou vsí. Na závěr pochodu jsme dorazili k babičce a zavolali ji, že za ní přišla nějaká paní. Babička se na bratra podívala a chvíli váhala, ale pak bratra poznala. Říkala nám, že to bylo hlavně kvůli teplákám, co mu lezly zpod sukně.

Do příloh jsem také zařadila hromadné fotografie rodiny během let. (viz foto 7, 8, 9). Za zmínku stojí i fotografie ze svatby otce a matky. Matka se vdávala v bílých šatech a otec v černém kvádru. Pro srovnání přikládám fotografii ze svatby mojí sestry, která se také vdávala v bílých šatech. (viz foto 10, 11, 12)

3. Já a moje sestra. Minulost a přítomnost.

Vzhledem k životu ve městě, je naše odívání ovlivněno módními trendy již od raných let. V útlém dětském věku nám oděv samozřejmě vybírala matka. Nosili jsme halenky, svetříky, vestičky, rifle, manšestráky a kalhoty nejrozličnějších barev. Doma to pak byly punčocháče, kamaše, lacláky, košile a trička. (viz 13, 14) Vzhledem k době a nemajetnosti rodiny jsme oblečení většinou dědily po starších holkách, ať už z rodiny či ze sousedství. Moje sestra často dědila od sestřenic, které všechny byly

starší než ona. Vzhledem k tomu, že já jsem o pět let mladší nežli moje sestra, tak jsem dědila po ní, často již zděděné. Nevzpomínám si, že bychom chodili někdy někde nakupovat. Jediné, co se kupovalo byly boty a slušné šaty. Tento model bezpochyby matka přebrala ze své rodiny, kde bylo sedm sourozenců, z toho čtyři holky a tři kluci. Ti od sebe oblečení navzájem přebírali. Nicméně ani já nevidím nic špatného na tomto předávání, neboť čistě pragmaticky usuzuji, že děti rostou příliš rychle. Proto snad ani nikdy nebudu z to pochopit, proč některé rodiny utrácejí velký peníz za oblečky pro malé děti.

Také jsem do příloh vložila fotografie z významných událostí, jako bylo focení ve škole a první svaté přijímání sestry. Já jsem na své první svaté přijímání měla stejné šaty jako moje sestra. (viz foto 15, 16, 17)

Nicméně zpět k nám. Když moje sestra dosáhla pubertálního rozkvětu, byla jsem ještě příliš dítětem, abych pochopila její touhy vypadat jako její vrstevníci. Ve 13 letech jsem už i já začala projevovat touhy začít se řadit do určitých typů, a tak jsem tajně chodila loupit sestře do skříně to, co už ona za ty leta nashromáždila. Většinou to byla modrá zapínací mikyna s kapucí a světlehnědá manšestrová bunda. V tu dobu jsem si koupila černé tenisky puma. Sestra vždy toužila po drahých botách Dr. Martens, které si také koupila z ušetřených peněz. V tomto jsou patrné módní vlivy, které na nás v době našeho rozpuku působily.

Sestra se ve 20 letech odstěhovala ke svému příteli a tím se přerušily i naše vazby. Myslím, že jsem byla hodně ovlivněná jejím přístupem, a to nejen v otázce odívání, ale i hudby a jiných aspektů.

Můj směr pak pokračoval na vlně společností. Nejdříve to byla móda "hip-hopová", tedy mikyny, kapuce, džíny, trička a tenisky. Poté jsem v 16 letech začala chodit do divadelního souboru, který na další běh života měl velký vliv, a to včetně odívání. Výsledek dnešní podoby mého šatníku je proces dlouhý a tříbící se deset let. Pod vlivem divadelní společnosti jsem začala nosit polobotky, svetry a přestala jsem nosit džíny. Mikyny a manšestr se dochoval až do dnešních let. Také jsem propadla kostkovaným a pruhovaným látkám, které mám ráda do teď. Před dvěma lety, kdy jsem pracovala v IT firmě plné mladých mužů, jsem začala nosit trička s výšřihy, a to mi také přetrvalo dodnes. Svého času jsem po vzoru sestry začala dělat vyvazovanou a mačkanou batiku, ale od toho jsem brzy upustila. Moje sestra však stále dělá vyvazovanou batiku, ať už na bytový textil nebo oblečení. Obě pak máme doma barvy na textil a malujeme si po tričkách a sestra navíc po závěsech aj. Rozdíl je snad v pojetí motivu, neboť sestra užívá často konkrétních vzorů, zatímco já maluji neplánovitě abstrakce.

Důležitým bodem, který je třeba zmínit je členství v turistickém oddíle. Já jsem zažila bohužel jen tři roky jeho působení, ale moji sourozenci (mám o 4 roky staršího bratra) s tímto oddílem vyrostli. Proto nám matka šila i maskáčové bundy, kalhoty a obaly na ešus. Moji sourozenci dokonce mají tramskou osadu, což znamená, že v jejich šatníku nechybí zelená košile, kalhoty a vaňák. Mě tato vlna chytla až před třemi lety, a proto k ní ze strany oděvu přistupuji poněkud střízlivěji. Vystačím si se starým oblečením nevýrazných barev. Všichni také jezdíme na vandry a občas i do hor, takže si neodpustíme výbavu funkčního prádla a jiných vymožeností doby.

Jediné snad, co jsem chtěla dodat je, že v posledních 5 letech se situace s rabováním šatníku obrátila, neboť moje setra začala tajně okrádat ten můj. Obě pak chodíme často nakupovat do Second Handů, a to hned z několika důvodů - prvním je samozřejmě cenová dostupnost a druhým je originalita, na kterou si například já velice potrpím.

4. Závěr

Z textu se dočtete především o rozmarech městských dívek. Bohužel pocházíme z Brna a jediným naším specifikem je pouze orientace na přírodu a dětství šacené ve zděděném. Nicméně se domnívám, že takto to v době komunismu probíhalo ve většině domácností. V závěru snad mohu říct, že ovlivňování v odívání stále mezi mnou a mojí sestrou probíhá, ale už jen v nepatrné míře. Obě jsme se ustálily na svém stylu. Ten sestřin bych nazvala batikovaný přírodní a můj pohodlný městský.